

Begrafenis, crematie... of schenken aan de wetenschap

In Nederland zijn wij vertrouwd met de gedachte dat een overledene wordt begraven of gecremeerd. Minder bekend is de mogelijkheid dat mensen hun stoffelijk overschot kunnen schenken aan de wetenschap. Zij 'doneren' hun lichaam, zodat aanstaande artsen en specialisten zich kunnen ontwikkelen op hun vakgebied.

Voor aanstaande artsen is het van groot belang om te leren hoe de anatomie, de bouw van het lichaam, er 'in het echt' uitziet. Het is onmogelijk om de anatomie alleen uit een boek te leren. Slechts in het echte menselijk lichaam zelf kan men de 'diepte' zien die noodzakelijk is om de lichaamsbouw te begrijpen.

In de opleiding tot medisch specialist (bijvoorbeeld tot chirurg) speelt de driedimensionale anatomie eveneens een belangrijke rol. Het zal duidelijk zijn dat de 'driedimensionale landkaart' van het lichaam perfect gekend moet worden vóórdat een chirurg patiënten kan opereren. Als u uw lichaam ter beschikking stelt van de medische wetenschap, helpt u aanstaande dokters hun vakgebied te beheersen. Daarmee levert u een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de zorg voor patiënten.

Het medisch onderwijs breidt steeds verder uit. We leven langer en allerlei nieuwe behandelingen doen hun intrede. Het is van groot belang dat de opleiding tot arts voldoende studenten blijft trekken. Maar het is ook belangrijk dat voldoende mensen hun lichaam schenken. De universitaire medische centra in Nederland, waaronder het Erasmus MC in Rotterdam, zijn de mensen die voor schenking kiezen dan ook zeer dankbaar.

Mogelijk komen er vragen bij u op over dit onderwerp. Enkele veel gestelde vragen worden verderop in deze folder beantwoord. U kunt de afdeling Neurowetenschappen-Anatomie van het Erasmus MC uiteraard ook bellen of e-mailen voor verdere informatie.

Enkele veel gestelde vragen

Wat gebeurt er precies met een lichaam dat ter beschikking is gesteld?

Binnen enkele dagen na het overlijden wordt het lichaam naar het faculteitsgebouw van het Erasmus MC vervoerd. Daar wordt het zodanig geprepareerd dat vorm en kleur van de weefsels zoveel mogelijk behouden blijven. Deze bewerking kost vrij veel tijd. Het lichaam komt pas twee tot vier maanden later beschikbaar voor het onderwijs.

Vervolgens wordt het lichaam gebruikt bij het onderwijs. Kleine groepen studenten bestuderen, onder leiding van een anatoom of andere specialist, de anatomie van het lichaam. Door middel van ontleding leren zij de driedimensionale 'landkaart' uitgebreid kennen. Deze practica zijn verplicht en de ervaring leert dat de aanstaande artsen ze als zeer nuttig ervaren. Tijdens de practica in de zogeheten snijzaal wordt altijd respectvol met de lichamen omgegaan.

Is een rouwplechtigheid mogelijk wanneer ik mijn lichaam ter beschikking stel?

Zeker. In overleg met de dienstdoende medewerker van de afdeling Neurowetenschappen-Anatomie maakt u een afspraak over het ophalen van het lichaam tussen 1 en 3 dagen na het overlijden. Zodoende hebben de nabestaanden, indien gewenst, de gelegenheid om op hun eigen manier afscheid te nemen. Dit kan op dezelfde wijze gebeuren als bij een begrafenis of crematie. U doet er goed aan hierover vooraf te overleggen met uw naasten en de afdeling Neurowetenschappen-Anatomie.

Nadat het lichaam in het Erasmus MC is ingenomen, is er geen individuele plechtigheid meer mogelijk. Wel organiseert het Erasmus MC ieder jaar een herdenkingsbijeenkomst voor de nabestaanden van overledenen die hun lichaam dat bewuste jaar hebben gedoneerd. Op de gemeentelijke begraafplaats Hofwijk staat bovendien een monument ter nagedachtenis aan mensen die hun lichaam ter beschikking hebben gesteld. Nabestaanden kunnen daar op elk moment naartoe om hun dierbare te gedenken. Tenslotte staat bij de ingang van de snijzaal waar de praktijklessen worden gegeven, een klein monument en in het onderwijscentrum ligt een boek in een (afgesloten) vitrine met daarin de namen van degenen die hun lichaam ter beschikking stelden van wetenschap en onderwijs.

Orgaandonatie of terbeschikkingstelling aan onderwijs en wetenschap?

Wanneer u orgaandonor wilt zijn, kunt u uw lichaam niet tevens ter beschikking stellen. Het tekort aan organen ten behoeve van transplantatie is groot. Wij adviseren aan personen jonger dan 50 jaar dan ook nadrukkelijk om altijd eerst orgaandonatie te overwegen. Met orgaandonatie kunnen immers rechtstreeks levens worden gered. Mocht het lichaam door ziekte niet geschikt zijn voor orgaandonatie, dan kan het nog wel geschikt zijn voor ter beschikking stelling van de wetenschap.

Moet ik mijn uitvaartverzekering aanhouden?

Ja, dat is wel aan te raden. Een enkele keer is het namelijk niet mogelijk om een geschonken lichaam te conserveren. Eén van de redenen is bijvoorbeeld dat het bloedvatenstelsel door ziekte kan zijn aangetast, waardoor het conserveringsproces niet kan plaatsvinden. Dat is van tevoren niet waar te nemen. Andere redenen kunnen zijn: ernstige verminking door ziekte, ongeval of operatie. Hierdoor kunnen de studenten de normale anatomie niet goed bestuderen.

Welke maatregelen moet ik treffen wanneer ik mijn lichaam ter beschikking wil stellen?

Wij raden u aan om uw overwegingen te bespreken met uw naasten. Mocht u besluiten dat u uw lichaam ter beschikking wilt stellen, dan kunt u contact opnemen met Erasmus MC, afdeling Neurowetenschappen-Anatomie. U krijgt dan een zogenoemd 'terbeschikkingstellingscodicil' toegezonden. Door dit formulier eigenhandig over te schrijven, bevestigt u dat u na uw overlijden uw lichaam ter beschikking stelt van wetenschappelijk onderwijs, studie en onderzoek.

Welke acties moeten mijn nabestaanden ondernemen na mijn overlijden?

Wat zij precies moeten doen, staat beschreven in de tekst die u bij het codicil aantreft. Uw nabestaanden bellen na uw overlijden de afdeling Neurowetenschappen-Anatomie. Met een medewerker van deze afdeling worden dan de procedures doorgesproken.

De regels met betrekking tot de terbeschikkingstelling staan bovendien op het codicil vermeld.

Als u overweegt om uw lichaam ter beschikking te stellen van wetenschap en onderwijs en een verklaring hiervoor wilt ontvangen, kunt u contact opnemen met de afdeling Neurowetenschappen-Anatomie. Uiteraard kunt u hier ook terecht met alle overige vragen.

Contact

Erasmus MC
Afdeling neurowetenschappen-anatomie
Postbus 2040
3000 CA Rotterdam
Telefoon: (010) 704 32 79 (bereikbaar op werkdagen tussen 10.00 - 11.00 uur)
E-mailadres: terbeschikkingstelling@erasmusmc.nl

De geveer

Geleefd in een nieuwe tijd
om dat van vroeger te vergeen,
ligt de geveer uitgepeld -
ontdakt van al zijn wezen.

Laag voor laag wordt afgepeld
tot de kern van het bestaan,
van coeren en van weesheden,
van mijnen nog te gaan,
van hier en nu,
steeds minder van gisteren.

Beseffend dat wij
hier niet zouden staan
als zij van ons niet wisten
dat we verder moeten gaan,
om niet in het verleden te geraken.
Zodet wij met geheven hoofd
de geveer beter maken.

J.W. Hilhorst
student geneeskunde
11 mei 2010

